

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Elfizetsi díjak:</i>		A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	A lap szerelmi észét illető cikkeik a szer- ke z öségnek, az előfizetési pénzek a pénz tárnoki — az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatainak küldendők.
Égész évre ... .. 4 frt		—	
Félévre .. .. . 2 „		Kéziratokat nem adunk vissza.	
Negyedévre .. .. . 1 „			

MAJLÁTH GUSZTÁV KÁROLY gróf

ISTEN IRGALMÁBÓL ÉS AZ APOSTOLI SZENT SZÉK KEGYELMÉBŐL ERDÉLYI PÜSPÖK stb.

Krisztusban kedvelt Papjainak és Hiveinek áldást és üdvöt az Urban!*)

Jól estek lelkemnek a karácsoni ünnepek és újév alkalmából hozzám beküldött hálás és jókívánatokkal telt leveleitek. Megvagytok győződve eddigi működésem után, hogy nekem e földön nincs más örömöm, mint Ti, nincsen más vágyam, mint hogy mindnyájan testben és lélekben, és minden viszonyaitokban boldogok legyetek, és az isteni kegyelem ragyogó napja folyton derült, tiszta égből küldje reátok a vigasz és áldás sugarait.

Fogadjátok gyermeki ragaszkodástokért szívőből eredő hálámát, és legyetek arról meggyőződve ezután is, hogy — bár nem versenyezhetek Szent Pál szeretetével mégis úgy érzem, hogy Isten szent kegyelméből a mint Krisztus szent szeretetétől nem, úgy töletek sem képes engem elszakasztani semmi sem a földön, és ugyanazon Apostollal merem mondani: „*Úgy ragaszkodunk hozzátok és óhajtvá akartuk nektek adni nemcsak az Isten evangéliumát, hanem életünket is, úgy megkedveltünk titeket.*“ (1. Thess. 2, 8.)

Szívem egész szeretetével kívánok nektek is boldog újévet, de egyúttal el nem titkolhatom, hogy e siralom völgyében, még a legjobb esetben is csak siralmasak lehetnek éltünk éveit, mert száműzve menyeyi hazánktól, próbaidőt élve, arany gyanánt folyton tisztítatva a tűzben, míg a salaktól megszabadulunk, és folytonos szenvedések által készülve a boldog örökké valóságra, a világ gyermekeinek nézete szerint nem lehet boldog élet.

„*Sok háborúság által kell bemenniük az Isten országába,*“ (Ap. csel. 14, 21.) és azért biztonsággal lehet előre mondani, hogy az Isten gyermekei számára a jövő évek is csak viszontagság között fognak lefojni, és ha hívő embernek kívánunk boldog újévet, jókívánataink leginkább abban összpontosulnak, hogy ne

restelje a küzdelmet az örök boldogságért; ne csábítsa el magát a gonosz lélek és gonosz emberek által, kik földi menyországot ígérgetnek; ne térjen le a keskeny ösvényről, mely az életbe vezet, és ne menjen át a széles útra, a tilos szabadság útjára, mely *most* ugyan kényelmesebb, de biztosan vezet az örök boldogtalanságra; vagyis kívánjuk, hogy az utolsó lehelletig jó hascot harcoljon, és hitét megőrizze, tudván, hogy *eltételezt számára az igazság koronája, melyet megad neki ama napon az Úr, az igaz bíró.*“ (2. Tim. 4, 7)

Azután világos szavakban figyelmeztet bennünket azon harcra, melyet a keresztény embernek állandóan vívnia kell, hogy lelkének üdvét biztosítsa, figyelmeztet azon veszélyekre, melyek a hívő köznépet, a munkás osztályt fenyegetik, a szocialismus rohamos terjedésére. És így folytatja:

Krisztusban kedvelt Papjaim és Hiveim! mi csak *Egynél* találhatunk oltalmat és segílyt „*és nincs másban senkiben üdvösség, mert nem is adatott más név az ég alatt az embereknek, melyben nekünk üdvözülnünk kellene*“ (Ap. Csel. 4, 12) az Ur Jézus nevével. Tömörüljünk aláztatos szívvel hívő lélekkel a világ középpontja, ragyogó napja: a szentségi Üdvözítő, a **legmél-
tóságosabb Oltári szentség** körül, szívünk mélyéből kiáltva: Uram, irgalmazz! Uram kegyelmezz a te bűnös népednek!

Tizennyolc századon át lakik közöttünk végtelen szeretettel és leereszkedéssel a mi Teremtőnk Megváltónk, a kegyelem, áldás, vigasz egyedüli forrása, jövőnk Biránk, az örökkévalóság Királya, — és az ő egyedüli öröme közöttünk lakhatni. (Példab. 8, 31.)

Megmérhetetlen csodákat művelt, legyőzte az általa szabott természeti törvé-

*) Lapunk kis terjedelme miatt a gyönyörű pásztorlevél első részéből csak a bevezető sorokat közölhetjük, a második részt azonban egészen hozza.

nyeknek egész láncolatát, hogy ülve az Atva jobbjára felől, köztünk is lakhassék, és kísérelje lehesse saját testvéreinek a sira-lom e völgyén át. Őket személyesen támo-gassa, buzdítsa, vigasztalja, saját testével és vérével erősítse, csak hogy bizton eljuthas-sanak boldog hazájukba, a menyországba.

Mennyi vigaszt rejtenek az Ur ezen szavai: *„Nem hagylok árván titeket, eljövök hozzátok . . . ime, én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig . . . ez az én testem, ez az én vérem.“* (Ján. 14, 18 ; Mat. 28, 20 ; Mát. 26, 26.)

Az a mély csend az oltárszekrényben — nemde azt sűgja, hogy Jézus folyton ve-lünk van elfoglalva ; és míg az ég angyalai boldogoknak mondanak minket, a szentek szent irigységgel tekintenek le reánk és a föld ismét örömmel hordja az emberiséget a köztünk lakó Teremtő miatt: **mi, nem ismernők fel saját boldogságunkat ?**

Mindent elkövet a szentségben rejllő dicső Testvérünk, csak hogy róla meg ne feledkezzünk és sziveink iránta ki ne hülje-nek: kiviteti magát az utcákra, fekszik oltárainkon, felemelteti magát a magasba, meghuzatja a harangokat, betölteti temploma-inkat a tömjén kedves illatával, a legfel-ségsébb dallamokra szólíttatja orgonáinkat, örök lámpát égettet oltára előtt — **és mi még sem vennők észre őt ?**

Az Oltáriszentség az összes isteni tisz-teletnek középpontja. Minden külön áhitat is e körül sorakozik. A többiben titkait tiszteljük az Urnak, itt magát az Urat. Ezen áhitat nélkül minden többi élelnél-küli. — mert hogy lehet az keresztény, aki nem ismeri, nem imádja a jelenlévő élő Urat ?! Ez minden országnak, népnek, faj-nak közös áhitata. Az oltár előtt eltűnik nemzetiség rang, műveltségi fokozat, nem, kor, vérmérséklet . . . **mert az élő Isten imádásáról van szó.**

Ő a mi mindennapi áhitatunk tárgya, ő mindennapi kenyerünk, ő naponkénti en-gesztelő áldozatunk, ő minden községnek, családnak Urasága, Atyja, Gondviselője, leg-jobb barátja, ki végtelen jósága miatt meg-érdemli, hogy mindennap első és utolsó gondolatunk nála legyen, és áldása nélkül fel ne keljünk, le ne feküdjünk, munkára ne menjünk.

Ő miatta hozattak tizennyolc századon át ama megszámlálhatlan áldozatok temp-lomok építésére ; Ő érette fáradoztak a világ legnagyobb tudósai, művészei ; ezen szent-ség öntötte ama nemes vért és lelkiületet annyi millióba, az teremtette a szűzek meg-mérhetlen seregét, a vértanuk dicső legióit, a bűnbánók és apostolok és a vadak között

fáradozó zárdaszűzek százezreit ; mindezek az oltár felé mutatva mondják : Neki kö-szönhetjük, hogy azokká lettünk amik va-gyunk !

Ómiatta és érette él sok zárda, melynek lakói reggeltől estig csakis Vele toglalkoz-nak. Az örök imádás megszámlálhatlan egylete neki szenteli a nap minden egyes órait. Vannak városok, melyeknek templo-maiban csak akkor rejtik el az Oltári-szent-séget, midőn más városokban imádásra kiteszik, úgy, hogy ha a föld minden pont-jait egyszerre szemmel tarthatnók, a nap bármely pillanatában találánánk itt vagy ott mise hallgatót, áldozót vagy mély hő-dolatban imádót. Óh ne zavartassuk meg hi-tünket ! Igaz, amit Aquinói szent Tamás rhytmusa oly szépen kifejez :

*A szem és tapintat — nyelveim csulakozik,
Csak a szó biztosít, mely Tőled származik.
Hiszem, amit mondál, Istennek egy Fia
Nincs az igazságnak ennél szentebb szava :*

Ez az én testem !

Nem lehet, hogy az erény, a hősiesség, az önfeláldozás, az angyali tisztaság csalód-janak, és Isten ezt megengedje tizennyolc századon át ! Nem lehet, hogy azok, akik e titkot tanulmányozták, mélyeig kutatták vele éltek, általa jobbak lettek, benne erőt, szeretetet, odaadást, szűziséget találtak — tévedésben legyenek ! — és azoknak le-gyen igazuk, akik nem tanulmányoztak, nem kutatnak, mit sem áldoztak, mit sem tettek. Lehetetlen, hogy az önző, sivár és gyakran romlott lelkeknek volna igazuk, és a dicsők, a hősök, a tiszták, szűzek, vértanuk tévedésben élneek — és mindezen dicső eredményeknek forrása maga e tévedés volna !

Krisztusban szeretett Papjaim és Hi-veim ! Vajon jobbra fordíthatnók-e szabad perceinket, mint e nagy szentség látoga-tására ? Készülhetnénk e jobban az örökké-valóságra, mint az Úr oltára és színe előtt térdelve és fohászokodva, bevállva neki sze-retetünket, bánva vétkeinket, bocsánatát kérve és áldását munkánkra: de kifejezve egyszersmind fájdalmunkat is a fölött, hogy a végtelen szeretet mindenütt oly nagy hi-degséggel, közönnyel találkozik !

Régi és állandó óhajom, hogy minden hitközségben a **templom ajtaja napközben nyitva legyen** legalább a délelőtti és esti órák-ban, mert ha azt mondta az Úr : *„Főjetelek hoz-zám mindnyájan, kik fáradoztok, és terhelve vagytok és én megnyugtallak titeket“* (Mát. 11, 28.) miért ne ad-nánk a szenvedő szíveknek alkalmat, hogy a menyei orvost és vigasztalót bármikor felkereshessék ?

Milyen áldást hozna a községre, ha az

örök imádás egylete minden plebánián el volna terjedve, és a buzgóbb lelkek a nap egyes óráit elosztanák maguk között úgy, hogy egy néhány mindig ott könyörögne az Úr oltára előtt az egész községért. városért? Ha ez más országokban lehetséges, miért nem nálunk? Nincsenek-e mindenütt, kik ráérnek erre, vagy könnyen szakíthatnának időt ezen menyei foglalkozásra, és kik egyuttal arra ügyelnének, hogy könnyelmű vagy szentségtelen kezek a templom belsejét azon idő alatt be ne fertőzzék?

Mennyi áldás szállana a hivekre, ha fillérekkel arról is gondoskodnának, hogy **az oltár előtt a lámpa éjjel-nappal égjen!** Hiszen ezen égő lángocska a figyelem legcsekélyebb része Jezus Krisztus iránt, és még is arról tanuskodik éjjel-nappal, hogy szívrünk is lángol a Megváltó iránt.

Mily egyszerűen fejlődnek a keresztény élet, ha az Anyaszentegyház legkiválóbb áhitata: *Jézus szentséges Szívének tisztelete* és az ezzel egybekötött gyakori sz. áldozás lenne a hivek legkedvesebb társulata!

Gondoljuk meg, hogy köztünk és az Isten között csak a szeretet képezheti az egybekötő láncot. Szeretet nélkül holtak volnánk Isten előtt. Azért jött a Megváltó, hogy „*tlzet bocsásson a földre, és mit akar, ha nem, hogy felgyuladjon.*“ (Luk. 12, 49) E célból törtárta előttünk Szent Szívének megmérhetetlen lángtengerét, hogy viszont szeretetre gyulasztva sziveinket; azért is ígért oly nagyokat és fontosokat sz. szíve tisztelőinek, hogy saját érdekünk is lelkesítsen erre.

Jézus Krisztus mondá, hogy sz. Szívének kincseit a világ utolsó idejében akarta feltárni, midőn a szeretet mindenütt kihűlő félben lesz; miért is az Egyház meggyőződése, hogy az Oltáriszentségben jelenlevő Urunk sz. Szívében van most a világ üdve.

„**In Corde Jesu Salus!**“ Magam is biztos vagyok abban, hogy megység hívei ezen hathatós eszköz által fogják leghamarább átalakulni a menyország örömére, mert Jézus Krisztus az örök igazság és az ő csalhatatlan Egyháza kezeskedik ezen eredmény mellett.

Az állandó tapasztalat is azt bizonyítja, hogy Jézus szívének tisztelete csodálatosan változtat a községek és családok életén, és támadnak Isten szíve szerinti családok és községek.

Ami pedig a *gyakori és méltó sz. áldozás* üdvös hatásait illeti, elég hivatkoznom Szalézi Sz. Ferenc egyik levelére: „Ha a világ fiai kérdeznak, miért szoktál annyiszor áldozni? Mondjad nekik: hogy Istent szeretni megtanuljam, hibáimból kitisztuljak, nyomom-

romtól megszabaduljak. bajaimban vigaszt, erőt nyerjek. Mondd nekik, hogy kétféle embereknek szükséges gyakrabban áldozniok: a tökéleteseknek, kik minthogy oly jámborul előkészülve, nagyon hibáznának, ha a minden tőkét y forrásához nem közelednének, és a tökéletleneknek, hogy igazán tökéletesek lenni igyekezzenek; az erősöknek, hogy gyöngék ne legyenek, a gyöngéknek, hogy erősekké váljanak; a betegeknek, hogy meggyógyuljanak, az egészségeseknek, hogy meg ne betegedjenek. Mondd nekik, hogy azok, kiket a világi ügyek nem annyira terhelnek, az Úr asztalához többször menjenek, mert ráérnek; azok pedig, kik nagyon el vannak foglalva, azt azért tegyék, mert erre nagy szükségök van, minthogy annak, ki sokat fárad, erősebb és többszörös ételre italra van szüksége.“

Fogadjátok kedves Pappaim és Híveim jó szívvel ezen főpásztori intelmimet, melyet újévi kívánalmaim tonalán intéztem hozzátok. Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy a kísértet idején el ne bukjatok. Tamaszszon titek a köztünk lakozó Jézus legszentebb szívének kegyelmeivel.

„*Annak pedig, ki megerősíthet titeket az én evangéliumban és Jézus Krisztus tanításában, az egyedül bölcs Istennek, Jézus Krisztus által tisztelet és dicsőség mindörökkön örökké.*“ (Rom. 16. 25. 27.)

Károlyfehérvárt, Jézus Szentséges Szívének ünnepén 1898.

A hét.

Szokatlanul hosszú parlamenti ülészek ért véget f. hó 17-én. Majdnem tizenöt havi ülésezésekben volt száma csapás több, mint kellett volna és volt *keske-gyapjuért* való civakodás is több, mint kellett volna. Ez nem is csoda. A magyar parlament talán sohasem állott oly heterogen elemekből, mint manapság. A szabadalvú párt igazai politikai alakjai a párt körén belül egy titkos ellenzékét alkotnak szemben Bánffyval s az ő mindenre *igenlő* hadával, mely a sok lúd disznót győz féle liberális elv alapján nem engedi érvényre jutni a komoly politikusknak meggyőződésből, a viszonyok és helyzet alapos ismeretéből fakadó célzait. Manapság kormány és a szavadelvűpárt érintett része egyazon dolog, egymásra utalt felek életre-halálára. A nemzetnek bizalma megrendült irántok, midőn tapasztalja, hogy lefelé csak erőszakoskodni, felfelé pedig csak engedményeket tenni tudnak. Az erőszakos választások, a megvesztegetések rendszerre emelés, a szólás, gondolat- és *sajtószabadság* megrendszabályozásának kísérlete, a kiegyezési törvények mint sarkatörvények kifogatása, ha akarom vembes, ha akarom nem vembes-féle rabulisztika szerint, az elhatározott készség akár exlex helyzet teremtésére is, s *rendszabályokkal*, provizoriumokkal való kormányzatra a nemzet akaratával s aspirációival megegyező törvényes rend helyett, az igazi keresztény felfogásnak a kormányzatból való *rendsze-*

res, tudatos ki-zorítása — mind oly dolgok, melyek gyászos emlékei maradnak ennek a bevégzett üléseznek. Ezek mellett hol találunk egyetlen biztató sugárt a jövő miként való alakulására? Ki a megmondhatója annak, hogy már végre valabára mi lesz a kvótával, s mi magával a kiegyezéssel? A Bánffy elsőbűnsége, titkos bölcsesége oda juttatta a nemzetet, hogy sorsának intézése a csehek és németek veszekedésének kimenetelétől függ. Ha a csehek és németek a hátralevő három hónap alatt ki nem békülnek: akkor nem lesz Reichsrath, ha Reichsrath nem lesz: akkor nem lehet kiegyezés. Ugyan mi nyújt garanciát ennek az ellenkezőjére? De ugyan miért is kell erre három hónapig várakozni? Hiszen csak imént sorsunknak kovácsai lehetünk volna, de mi e helyett a pörölyt a mások kezébe adtuk, magunk pedig lefektűntük az állőre, hogy a *sígorok* akként puhítsanak, a hogy nekik tet-zik. Ne csodálkozzunk, ha e gyengeség láttára a *nemzetiségek* ismét felütik hidraféjükét. Bánffy bizonyára nem lesz az ő Herkulesük! Mindazt megadtuk nekik, a mikkel magunk bírunk, de ők ezzel nem elégszenek meg, öngyilkosságba akarják hajtani bennünket.

Az ily elvadult kívánsággal szemben már idejét múlt Deák F.-nek eme elvi kijelentése: „... a nemzetiségekkel a magyar viszonyokat meg kell kedveltetni.“ Hát ha azzal, hogy felemeltük magunkhoz, hogy testvéreikül fogadtuk, hogy megosztottuk velük a mi van, nem tudtuk megkedveltetni velük a magyar viszonyokat, hát hogyan érhetnők ezt el ma, midőn semmi olyat nem adhatunk, a mi nekünk van s nekik nem volna. Az engedékenységek végső határáig értünk. Idevonatkozó házias törvényeinket úgy kell kiegészíteni, hogy az államiságunkat megtámadják, a magyarságot külföldön arcátlanul megrágalmazók ellen a hozzájuk méltó szigorúsággal lehessen fellépni. Akkor a Hurlanok, Corojanok et comp. nem fognak titkos összejöveteleken aknamunkát végezni, mint tették e bétev, akkor nem fognak a nemzetiségi egyetemi tanulók — kiknek egyrésze állami ösztöndíjat élvez, más része tandíjmentesen tanul — még az iskola falain belül is vakmerő agitációt folytatni s lapjaikban gyalázatos támadásokat intézni az egyetem rektora ellen is.

Most az egyszer tanulhatnánk mi is szomszédunktól, Romániától, mely a *magyar bevándorlottak* iskoláit egyszerűen betiltotta s teljesen oláh tannyelvet rendelt el. Mi pedig mindenfelé eltűnjük a *nemzetiségi* iskolákat, melyekben idegen nyelven államellenes tanokkal tömik meg a serdülő ifjakat. Jó motívum volna valóban egy operettéhez, ha nem volna annyira szégyenletes és szomorú.

Ugy hisszük, hogy ezeknek utját vágni, ezeken segíteni sokkal méltóbb és üdvösebb feladata volna a kormánynak, mintsem „Fekete könyvet“ vezetni azokról, a kik néppártiak avagy a kik ennek a pártnak közlönyét az *Alkotmányt* olvassák.

De hát igaz van a szólamnak, hogy a vízbefuló szalmaszába is belekapaszkodik, hogy életét megmenteni megkísérelje. — A végegyengülést nem lehet annak kimutatásával takarni, hogy az 1898. költségvetés 22.970.700 frt-tal múlja felül a múlt évit. Sok szó fér ugyanis ahhoz, hogy vajjon az állami gazdálkodás okserűsége megfelelő-e ennek a többletnek, vajjon lesz-e erre fedeztet, mikor van okunk kételkedni azon, hogy az előirányzat behajtható lesz-e eb-

ben az inséges világban? És ez a horribilis összeg csupán *új törvények végrehajtása* miatt vált szükségessé. Bizony beválik a mondás, hogy belefulunk \$-aink tengerébe.

Pedig hogy a \$-ok nem mentik meg a világot, mutatja az a körülmény, hogy az *antiszemizmus* és a *szocializmus* mind jobban terjed. Amaz szükséges következménye a zsidóság romboló erejének. Az állam nem vet gátot ennek, tehát másképp kell utját állani s védekezni ellene. Franciaország, mely eddig a leghőbortosabb mozgalmának is türelmes elnézője volt, most egyszerre Dreyfuss-Zola révén megdöbbsent attól a veszedelemtől, mely állami és társadalmi létét fenyegeti a zsidó érdekek elöretolulása által. Mi határozottan nem vagyunk barátai a köznapi értelemben vett antiszemizmusnak, de el kell ismernünk, hogy van ennek egy nemesebb fajtája, mely pusztán *jógos övédelem*, tehát erkölcsi alapon áll s ha ez indult meg Franciaországban, a jelenlegi viszonyok logikus következményének tartjuk.

Ezzel szemben a szocializmusnak ama vad fajtája, mely ma mindenfelé terjed s mely bizonyára nem keresztény alapon épült fel, félelemmel tölt el a közel jövő iránt. Az inség és nyomorúság élesztik a vésztes tüzet, mely már-már felgyújtja a társadalmi rend épületét. Erdély meglehetősen érintetlen, tehát szép feladat áll papok, fanitók általában humanusan gondolkozó emberek előtt, hogy a szikrát lánggra lobbant ne engedjék. „Józanok legyetek és vigyázatok, mert a ti ellenségetek, az ördög, mint az ordító oroszlan körüljár, keresvén, a kít eluyeljen“

A renaissancekori műveltség hatása Magyarországon.

(Folytatás.)

III. Janus Pannonius.

A költőnk életének első időszakára vonatkozó legfontosabb adatokat költeményeiből lehet összeszedni. Ezekből tudjuk meg, hogy Szlavoniában született.

Ott hol a Dráva szeid tolyású zsongó habokkal
Kész a Danába szakadni kövér föld sík mezejében.

(Hegedüs Istv. fordítása.)

Születése 1434. aug. 29-ére esik. Alig volt hat éves, mikor apja elvesztésével növelésének összes gondjai anyjára szakadtak. Az özvegy a gyermeket, alighogy tehetségének első jelei mutatkoztak, tanulásra adta egy szomszéd városba. Nem lehetetlen, hogy közelségénél fogva éppen Pécs lebetett tanulókeri éveinek színhelye. Innen azonban már tizenhárom éves korában Olaszországba küldötte nagybátyja, Vitéz János, ki ekkor már a váradi püspökséget elnyerte volt. Négy évig tanult Ferrarában Guarino keze alatt a nélkül, hogy csak egyszer is láthatta volna bazáját. Mikor négy év múlva látogatába basztért, Vitéznek annyira megtetszett deli ifjává serdült unokaöccse, hogy bölcséleti, jogi és theologiai tanulmányokra megint visszaküldötte Itáliába.

Nem közönséges tehetsége egész környezetét hámulat-

tal töltötte el. B plista Guarino, költőnk barátja és mesterének fia, érdekes eseteket hoz fel nagy emlékező tehetségének bizonyítására. Gyakran kísérletet tettek vele; felvásták János előtt valamely költőnek addig ismeretlen verseit és ezeket ő emlékezetből hiba nélkül elmondotta. Máskor valamely feladott tárgyról oly folyékonyággal és gyorsan készített verseket, hogy barátai alig győzték írni. A görögöt egy év alatt úgy elsajátította, hogy a görög műveket latinra kezdte fordítani. Egy Joannes Arculanus nevű ferrarai orvos annyira megkedvelte költőnk verseit és tanulmányát, hogy valahányszor betegeitől tehetta, Guarino házába ment, hogy a fiatal lángésszel társalkodhassék.

Költőnk az ifjúságot jellemző mohósággal szitta magába a humanizmus tanításait; környezetének lelkesülése, agg mesterének fiatalos buzgalma teljes erővel megkapták az ő lelkét is; nevét latinusban Janus Pannoniusnak írja, hogy ezzel szintén kifejezést adjon művelődése irányának. (A névváltoztatásra 130. epigrammája szerint nem a kevélység ösztönözte, hanem Thalia iránt érzett szeretete.)

Lelke lobot vetvén egymás után termi a szebbnél szebb költői alkotásokat. III. Frigyeszt „Carmen pro pacanda Italia“ című költeményében lendületes sorokban szólítja fel, hogy harcban és békében utánozza a hódító nagy hőseket. Miért engedi, hogy a pogányok a mi istenünket kegyetlen fegyverekkel támadják? Miért téri, hogy Róma aranyos házai csak romjaikat mutogassák; olyanokká váltak, miat Trója maradványai, melyek között az utolsó faltörredékek összeomlásával a napvilágon fetrengenek a hősök csontjai. Építse újra Róma falait, verje le az ellenséges indulatú népeket! De legelőször állítsa helyre a békét Italiában, hogy az ünneztől el ne verezzék!

Ime a tizennyolc éves Janus mily hathatósan fejezi ki a humanisták gondolatait, kik nemcsak a római szellem hódításait akarták megújítani, hanem egy, az Augustuséhoz hasonló hatalmas birodalomról is álmadoztak.

Ezen idő óta bőven omolhatott a vers Janus lantjáról. Verselő tehetsége, fényes elméje a feljebb említett orvoston kívül még más barátokat is szerzett számára. Ezek közé tartozott a mutinai püspök, kinek jóindulatáért pár epigrammájával igyekszik köszönetét leróni; a derék főpap ugyanis nemcsak maga élvezte a fiatal költő zsengéit, hanem Leonellonak, Ferrara heregének is bemutathatta, a ki Janust szintén megkedvelte.

Janus Italiába való visszatérése után ismerkedhetett meg két velencei nemesessel Francesco Babaroval és Jacobus Antouius Marcellussal. Különösen ez utóbbival kötött barátsága volt gyümölcsöző tehetségére. Marcellust úgy látszik Paduában ismerte meg; ennek a városhoz közel fekvő birtokára Mantagnanába költőnk gyakran kirándulhatott. A költészet iránti szeretet alkotta kettőjük, a már agg államférfiú és az élete bimbójában levő Janus között az összekötő kapcsolatot. Marcellus olasz nyelven Petrarca mintájára szerelmi dalokat és elegiákat szerzett, melyeket Jausunk ültetett át a latinba. E fordított versek elvesztek, de Marcellusnak emlékét miud e napig fentartotta ama panegyris, melyben költőnk atyai barátjának tetteit megénekelve, háláját róta le a nagylelkű maccenása iránt. Ebben Vergilius példája lelkesítette, ki felhagyván a mezsei élet dicsőítésével fegyvert s vitézt énekelt, hogy megszerezze magának Augustus

barátságát. Így fogott Janus is Pallas Athene buzdítására Marcellus tetteinek elbeszélésébe s annak a Velence és Milánó közötti háborúnak leírásába, melyben a legdicsőségszebb szerep épen Marcellusnak jutott.

Ezen epikai munkájával Janus kora legelső epikusainak sorába lépett. Nagyon sajnálhatjuk, hogy egy másik művében tett ígérletét

Eljön a férfiasabb kor majdan erőm növekedvén,
Lantom nagy Hunyadink hős harcát zengi meg egykor.

(Paneg. ad Guarinum Veronensem. Ford. Hegedüs 675—6.)
be nem válhatta.

Egy másik jelentős műve, a mesterének Guarinónak dicsőítésére szánt panegyris szintén ezen időben keletkezett. Legelőbb a mű nagyjából már Italiában készen lehetett, mivel még agg mestere is olvasta; teljes befejezésének idejét azonban későbbre kell tennünk, mivel Baptista Guarino 1469-ben írt levelében köszöni meg Janusnak atya iránti kegyeletét. Ez a panegyris nemcsak a híres humanistának érdemeit világitja meg, hanem az akkori iskolázásra is fényt vet. Janus P. epigrammaiban szintén többször megemlékezik mesteréről s jellemének kétségkívül egyik legnemesebb vonása a tanítója iránti hála; Camillushoz mondja hasonlóan, mint a római nyelvnek Camillus, újjá teremtője, méltó lett volna, hogy mindig éljen.

Janus Pannonius nemcsak a latin nyelvben vitte nagy tökéletességre, hanem a görögben is feltűnő előhaladást tett. Barátai előadása szerint aig egy évet a görögre fordított, már görög műveknek latinba való átültetésével foglalkozott. V. Miklós megbizta Homeros lefordításával. Költőnk ékes sorokban mentegeti magát s hivatkozik a feladat nagyságára; kéri a pápát, ha mégis munkát akar nyújtani tollának, legyen törekvéseiben vezetője. Emez óriási feladatot akkor nem oldotta meg, ugyanis csak egy kisebb részletet készített el mintegy mutatványul; hogy azonban később is foglalkozhatott eme feladattal, kitűnik egyik Galeottiboz írt leveléből, melyben sürgeti a Homeros műveit magyarázó kommentárokat. Ugyanezen időben Plutarchos műveiből is lefordított egyes darabokat.

Ilyenmű foglalkozások között érte el Janus lángelméje teljes kifejlődését. Mikor 1458-ban véglegesen haza került, nemcsak nagybátyjának. Vitézuek szívét töltötte el a büszke öröm neveltjeinek fényes tulajdonságai miatt, hanem ezek Mátyás szívét is megnyitották Janus számára. Alig huszonhat éves korában elnyeri a pécsi püspöki széket, melyet becsülettel igyekszik betölteni, idejének javát pedig az ország közügyeinek szenteli. Mátyás több ízben felhasználta követül Frigyes császárhoz és a pápához.

Életének utolsó szakasza minden bővebb történelmi köyvünkben méltatásra talál; ismeretes az a szomorú fordulat is, mely Vitézzel együtt ellentétbe helyezte költőnk a királylyal, legfőbb pártfogójunkkal és barátjokkal, a mi azután oka volt mindkettőjük szármalmas bukásának és halálának.

Ha e futólagosan odavetett adatok nyomán Janus Pannoniusnak költői érdemeit és tehetségének fokát meg akarjuk határozni, ne feledkezzünk meg egy körülményről; Jannus P. ugyanis műveit, melyek majdnem két kötetet töltenek meg, jó részben még 26 éves kora előtt írta. Hazatérvén Magyarországra nemcsak a minden irói tehetségre fejlesztő hatással bíró versenyzést nélkülözte, hanem

gyakran érezhette a munkájához elkerülhetlenül szükséges segédeszközök hiányát is, melyen sok tekintetben sem nagybátyjának külömben gazdag könyvtára, sem saját szintén értékes gyűjteménye nem segíthettek. Nem csupán szerénykedés adja többször szájába azt a nyilatkozatot, hogy a tanultság, melyet Ferrarából magával hozott tudományos értekezéseinek megszakítása miatt apadó féltben van¹⁾. Ha mi ezt a nyilatkozatát nem is vesszük szószserinti értelmében, annyit bátran következtethetünk belőle, hogy a versenyzés keltette buzgalom elmaradása gátlólag hatott költői tehetségére. Ehhez járult betegeskedése is, melyről mindjárt Itáliából visszatérése után panaszkodik; 1464-ből és 1466-ból egy-egy elegiája tanuskodik arról, hogy még miúgy küzdenie kell a körsággal.

Mindezen akadályok és hátráltató körülmények mellett is állandóan foglalkozott költői művek írásával s dégiának első könyvében meglepő haladást találunk; a mythologiai elemek teljesen háttérbe ugyan itt sem vonulnak, de helyet engednek az érző szív őszinte érzelmeinek is. Anyja halálán írt elegiája egyik gyöngye marad az ő műveinek, mindig hirdetni fogja a költő gyöngéd és szerető gyermeki szívének háláját. Ezen korból származó költeményei feltűnő gyarapodását mutatják izlésének, de egyuttal annak is, hogy valánivel kedvezőbb műveltségi viszonyok között J. Pannonius korának kétségbevonhatlanul első költőjévé fejlődhetett volna.

Janus maga mindamellett, hogy tehetsége kivált az epikusra vallott, főképen Martialis követőjének tartotta magát. Ennek két epigrammájában is kifejezést ad. (37. és 241.) Nem folyamodik segítségért sem Phoebushoz, sem a muzsákhoz, hogy munkáiban segítsek: az összes istenségek közül csupán Martialis kegyét kéri. Epigrammái nemesnek is hívjaival a csinos gondolatoknak, elmés fordulatoknak és a gunyolódó élelésnek, de nekünk Janust első sorban epikusnak kell tartanunk.

Hogy kortársai minő véleménynyel voltak róla, megismerhetjük Andreas Pannoniusnak, egy szintén XV. század irónak a nyilatkozatából a ki „Libellus de virtutibus“ c. Mátyásnak ajánlott könyvecskéje végén kéri a királyt, hogy a művecskét ismételtelen olvastassa fel vagy Benedek bosniai püspökkel, vagy Janus Jannoniussal vagy Niotoldi Miklós knini püspökkel. Mindhármuk műveltségének irányáról szól pár szót. Janust „seraphicus“ melleknévvél illeti. Dicsőítve mondja róla, hogy bölcsesége a napnál ragyogóbb, a csillagoknál fényesebb, átkutatja a legmagasabb dolgokat és lehat a legmélyebben fekvőig; ékes-szólása úgy latin, mint görög nyelven bámulatra méltó; a bölcsesség mint a Physon folyó ömlik ajkáról; hangja kellemes és zengzetes, miut az orgona. Az érekyekben annyira kitűnik, hogy életszentségben is példánykép: lehet.²⁾

Vitéz és J. Pannonius mellett még többen voltak, a kik a humanista névre joggal számot tarthattak. Ezek közé tartozott Garázda Péter, kit egy 1507-ből származó sírkő felirata, mint kiváló lírikust magasztal.³⁾ Az olaszországi humanistákál szoros összeköttetésben állott, s köztűlök nem egyet kötelezhetett le pártfogásával. Abel Jenő gyanítása szerint⁴⁾ Garázda is részt vett a Vitéz-féle összesküvésben s bukásukkal hanyatlott alá az ő csillaga is.

Ehhez a körhöz tartozik még György kalocsai érsek, ki a Vitéz költségén Olaszországban sajtóította el kora szellemét. Tudományával és diplomáciai ügyességével Mátyásnak kiváló szolgálatokat tett, ezért 1479. a kalocsai érseki széket nyerte jutalmul.

Péter János, dr.

(Folyt. köv.)

KÜLÖNFÉLÉK

— **Püspök úr ő Méltósága Kolozsvárt.** Min lapunk mult számában is említettük, Püspök úr ő Méltósága az igazgatótanács január havi ülésére f. hó 12-én Kolozsvárra utazott. Ő méltósága felhasználta ez alkalmat arra, hogy a tanuló ifjuság azon részét, melynek mult hónapi ott időzésekor nem volt alkalma ő Méltóságáaál gyónhatni, most azt kihallgassa. E célból 12-én dé után késő estig hallgatta mindazok gyónásait, akik ő Méltóságánál jelentkeztek. De nem a „válogatottak“-ét, mint az „Ellenzék“ írta. — Másnap a Kalazantinum kápolnájában misézett. Dél előtt folyamán ugyanott megkeresztelte sub conditione Török Bódog udvarhelymegyei aligazgató özvegyét sz. Szentkirályi Gabriellát, ki eddig az unitárius felekezethez tartozott. — Beszéde, melyet ez alkalomból ez új konvertitához intézett az összes jelenlevőkre nagy hatással volt. — Délután személyesen végezte Szamosi Jánosné felett a temetési szertartást, kifejezni akarván ez által is azon tiszteletet, a melylyel Szamosi János dr. a kolozsvári egyetem kiváló tanára, a tanárvizsgáló bizottság elnöke és az igazgatótanácsnak évek hosszu sora óta tisztb. titkára iránt viseltetik.

— **Az igazgatótanács ülése.** A státus igazgatótanácsának havi üléseiben dicséretes szokás honosított meg. Az ülés első pontját mindig a legutóbbi püspöki körlevélnek felolvasása képezi. Így volt már a decemberi és januári ülésekben. De a január havi ülés fontos más okból is. Ez ülésen, melyen Püspök úr ő méltósága elnökölt, indítvány folytán egyhangulag elhatározta az igazgatótanács, hogy az erdélyi kath. gymnáziumok Pápa ő Szentességének jubileuma alkalmából iskolai ünnepeket fognak rendezni. Célja ennek, hogy egyrészt az ifjuság hálás kegyeletét tejeze ki Krisztus földi helytartója iránt, másrészt a Pápa, a kereszténység közös Atyja iránt való köteles tisztelet-és engedelmisségben megerősödjék. Ez ünnepeg napjál az összes gymnáziumokban március hó harmadika, mint a Pápa megkoronáztatásának 20-ik évforduló napja tüzetett ki.

— **Püspöki körlevél.** Fűni hódolattal vettük Püspök úr ő Méltóságának ez évi első körlevelét. Az atyai szeretet meleg hangján írt körlevelét lapunk első helyén nagyrészen közöljük is. Elrendeli ő Méltósága, hogy ez intelmei Vízkereszt után való harmadik, vasárnap a szükséges magyarázatokkal kísérve a szöszékből felolvassanak. Ajánlja újból az örök imadás egyesületet, Jézus szentséges Szívének kultuszát. Közli a legközelebbi személyi változásokat. Felhívja figyelmünket Jézus szent Szívének Hírőke, Remény-ségünk, Iparos tanonok vallásos oktatása, Istenes élet, Népiszkolai Tantúgy című munkákra, illetve lapokra. Végül közzéteszi a papi nyugdíjalap 1896. évi zárszámadásait.

— **Pallavicini Edéné** sz. Majláth Etelka örgrótné ő Exciája folyó hó 14-én este visszautazott Budapestre. Püspök úr ő Méltósága egész Tővisig elkísérte nővérét.

— **Ebéd a püspöknel.** Püspök úr ő Méltósága folyó hó 20-án ebédet adott. Hivatalos volt a gyulafehérvári cs. és k. helyőrség tisztikarának 21 tagja Perl Mór vezérőrnagy és várparancsnokkal az élen.

1) Összes műveinek Teleki-féle kiadásában II. 84. 88.

2) Fraknói: — Abel: Iródrtör. emlékek I. k. XVI. és 131. I.

3) Jani Pannoni Opusculorum pars II. Traiecti 178. I.

4) E. Ph. Közl. IV. 98—100.

— **Az erdélyi egyházmegye péterfillére.** Püspök úr ö Méltóságának egyik mult évi körlevelében jelzett „Szűz Mária Virágos Kertje“ c. munka, melynek összes jövedelme péterfillérnek van szánuva, megjelent. A 294 oldalra terjedő csinosan bekötött műnek ára az erdélyi megrendelőknek 40 kr., a többi magyarországi hívőknek 60 kr. Kapható Steuiczter Ede tb. kanonok lelkigazgató kiadónál, Gyulafehérvárt. — Lapunk közelebbi számában bővebben fogunk e kitűnő munkáról megemlékezni.

— **Konverzió.** Kőmives Márton 43 éves református és ifj. Farkas Dávid 20 éves unitárius vallású homorod-karácsonfalvi lakosok visszatértek a róm. kath. egyház kebelébe.

— **A vallások statisztikája.** Jelenleg a földön élő mintegy 1476 millió ember közül van 427 millió keresztény; 519 millió budhista; 195 millió brahmanista; 175 millió mohomedán; 8 millió zsidó; a többi pogány. A keresztények közül római katolikus 201, gör. keleti 89, protestáns 137 millió.

— **Autonomia.** A kormány által a 27-es bizottság elé terjesztett memorandum lényegét a következő pontokba foglalhatjuk: Érvényesítheti az országos autonomia jogait 1. A személyi kivévezéseknél „votum consultativum“ alakjában. 2. A vallás és tanulmányi alapnál az ellenőrzés gyakorlatában s az évi előirányzatok megállapítása mikénti felhasználása körül. 3. A javadalmak felügyeletében széküresedés esetében. 4. A kir. tanintézetek kath. jellegének ellenőrzésében.

— **Jótekonyság.** A szász-régeni templom és a vele filialis viszonyban levő abafáji templom ruhakészletének gyarapításához az 1897. évben a következő nemesszívű adakozók járultak: mélt. Br. Huszár Károlyné, Nemes Mária grófnő, az abafáji templomnak egy miserbát 30 frrtal díszesen kijavított, a szász-régeninek 12 drb. purificatorium és 6 drb. lavabo-kendőt adott. Mint mindkét templomnak állandó jötevője, már a megelőző évekből is több adomány őrzi kegyeletét. Így hozatott egy pluviale 30 frrtal, az abafáji templomi javításainak költségeihez 200 frrtot adott s azonkívül még földelzetet fokozatosan kijavította. Ifj. Éltető Albertné a szász-régeni saját festményével gyönyörűen ékesített terítőt ajánlott föl. Dr. Z. Szabó Ödöné sajátkezűleg díszesen ékesített antipendiumot és 2 drb. lentobaliát adott. Schmidt Ferencné a keresztutakat díszesen kijavította. Mojzer Mariska k. a a tabernakulura egy szép takarót készített. Farkas Albert főszolgabíró 55 frrtal hozatott díszes oltárszönyeget.

— **Kitüntetések.** Az ezredéves országos kiállítás igazgatósága a Batthyány-intézetet (egyházmegyei könyvtár és csillagda Gyulafehérvárt) *kiállítási nagyjéremmel*, az alsófehérmegyei történelmi, régészeti együletet *kiállítási éremmel* és *elismerő oklevéllel* tüntette ki.

— **Kaszinóbál.** A nagy-enyedi kaszinó folyó hó 22-én a régi városháza nagytermében kaszinóbált rendez.

— **A templomi alapok adómentessége.** Annak igazolásául, hogy a templomi pénzalapot a tőke kamat adó, ennek megfelelő általános jövedelmi pótdadó alul fel lehet menteni, adjuk az alábbi végzést: Szám 22777—V. 1897. Tisztelendő Bors László plebános urnak Imecsfalván. V é g z é s. Bors László róm. kath. plebános mint a

tamásfalvi róm. kath. egyház képviselőjének tőke kamat adó-törlése iránti kérése folytán az említett egyház terhére folyó évben előirt 12 frt. 04 kr. tőke kamatadó és ennek megfelelő 4 frt. 65 kr. ált. jövedelmi pótdadó tárgy hiánya címén törültetik; mert a kamat jövedelem templomi célokra fordítatik s mint ilyen tőke kamatadó mentes. A bemutatott adó-könyvecske visszaküldetik. Magy. kir. Pénzügyigazgatóságtól. Sepsiszentgyörgyön, 1897. december hó 11-én. Tusa s k.

Társulati ügyek.

Jegyzőkönyv

az erd. róm. kath. Irodalmi Társulat *választmányi* gyűléséről Gyulafehérvárt, 1898 jan. 12-én

Jelen voltak: *Ujfalusi* József dr. elnök, *Bálinth* Gy., titkár, *Vass* A. pénztáros, *Csiky* M. ellenőr; továbbá *Gergely* I., *Steuiczter* E., *Pál* A., *Zlamál* A., *Fejér* G., *Cserni* B. urak, mint választmányi tagok. Később: *Eröss* J. *Balogh* J. és *Wagner* S. urak.

Elnök a gyűlést megnyitván, az 1897 dec. 4-én tartott rendes közgyűlés jegyzőkönyvét, mely a társulat lapjában szokás szerint megjelent, hitelesítettnek jelenti.

Eröss J. társulati rendes tag ajánlatára jelenti elnök hogy tiszt. *Balogh* J. püspöki szertartó úr, a társulat rendes tagjai közé kíván lépni. A választmány örvendetes tudomásul veszi s elrendeli, hogy a felvételi okmányt és alapszabályokat a titkár juttassa az új tagtárs kezeihez.

Elnök Püspök urunk ö Méltóságának a közgyűlésen előadott és az erről szóló jegyzőkönyvben közzé tett óhajtatásához képest fölveti a szakosztályi gyűlések fölevenítését; egyuttal kívánatosnak tartja, hogy a püspöki magas szándék értelmében eme gyűlések lehetőleg az érdeklődők minél nagyobb részvételével történjenek. A választmány rövid eszme esere után magáévá teszi az ügyet és *Pál* A. választmányi tag és szakosztályi elnök mindjárt ki is jelenti, hogy e cél érdekében rövid időn lépéseket tesz.

Következik a számvizsgáló bizottság jelentése.

A.) Az erd. róm. kath. irodalmi társulat pénztári állása 1897. jan. 1-től 1897. december 31-ig.

I. Bevételek:

1. Kézpénz a mult évről	19 frt 28 kr.
2. Lönhart püspök úr ö nagyméltóságától ajánd. 200 frt — kr.	
3. Gr. Majláth püspök urunk alapítótags. díj 200 frt — kr.	
4. Püspök urunk ö méltóságától ajándékcímen 200 frt — kr.	
5. Tagsági díj és előfizetés címen	816 frt 23 kr.
6. Pályázati s más hirdetésekéből	128 frt 48 kr.
7. Egyes lappelláuyert	1 frt — kr.
8. Dr. Ujfalusi J. úr alapítótagsági díj kamat 20 frt — kr.	
9. Darvas János úr ajándékképen	20 frt — kr.
10. Az alaptőke 1896-ik évi kamatja	70 frt 87 kr.
11. A forgalmi tőkéből	196 frt — kr.
12. Az alaptőkéből kivett	150 frt — kr.
Összesen	2021 frt 86 kr.

II. Kiadás:

1. Az alaptőkéhez	200 frt — kr.
2. Forgalmi tőke gyaunát a takarékp.	200 frt — kr.
3. A „Közműv.“ nyomtatási költsége és egyéb apró nyomatványok	1302 frt 70 kr.
4. Újságbelvélyekre	188 frt — kr.
5. A „Közművelődés“ expedialása	60 frt — kr.

6. A m. k. adóhivatalnak bélyegilleték	32 frt 70 kr.
7. A szerk. helyis. fűtése, takarítása, pénztári, titkári levelezés, lapkihordás	25 frt 8 kr.
8. Könyvkötőnek	8 frt 60 kr.

Összesen . . . . . 2017 frt 8 kr.

Bevétel: . . . . . 2021 frt 86 kr.

Kiadás: . . . . . 2017 frt 8 kr.

Késpénz: . . . . . 4 frt 78 kr.

Az alaptőke 967 sz. takarékpénztári könyvecske szerint . . . . . 1450 frt.

A forgalmi tőke 1138. sz. takarékpénztári könyvecske szerint . . . . . 6 frt 51. kr.

Hátralék . . . . .

1897-ről 318 frt 96 kr. 1896-ról 100 frt. 1895-ről 54 frt. 1894-ről 45 frt.

Károlyfehérvárt, 1897. december 31-én.

B) Az erd. róm. kath. irodalmi társulat pénztári állása 1898. január 1—12-ig.

I. Bevétel:

1) Áthozatal	4 frt 78 kr.
2) Püspök urunktól ajándékképen	200 frt — kr.
3) Püspök urunk 32 pld. előfiz.	128 frt — kr.
4) Az alaptőke 1897-ik kamatja	73 frt 75 kr.
5) Pályázati hirdetés	1 frt 30 kr.
6) Tagsági díj és előfizetési összegek	165 frt 90 kr.
Összesen:	573 frt 73 kr.

II. Kiadás:

1) Ujságbélyegekre	40 frt.
2) Alaptőkéhez kiegészítés végett	150 frt.
3) Forgalmi tőkéhez	250 frt.
	440 frt.

Bevétel: . . . . . 573 frt 73 kr.

Kiadás: . . . . . 440 frt — kr.

Késpénz: . . . . . 133 frt 73 kr.

Alaptőke: . . . . . 1600 frt — —

Forgalmi tőke: . . . . . 256 frt 51 kr.

Gyfeh. 1898. jan. 12-én.

A pénztári hivatal.

Jelenti a számvizsgáló bizottság, hogy e számadások tételeit a felmutatott okiratokkal egybevetette és mindent rendben talált; ajánlja a számadást ideiglenes felmentésre és a pénztári hivatalnak buzgó és sikeres munkálkodásáért jegyzőkönyvi elismerést ajánl. Ezek alapján elnök mélt. és fő tiszt. *Majláth Gusztáv Károly* gr. püspök urnak és társulat; fővédőnek társulatunkra fordított és a számadásokban felüntetett bőkezű adományaiért hálás köszönetet szavaz, a pénztári hivatalnak az ideiglenes felmentvényt és elismerést a választmány hozzájárulásával határozottá emeli.

A pénztári hivatal elnök felhívására részletes kimutatást terjeszt elő a *hátralékosokról*. E pont, tekintve a sok kellemetlen helyzetet, melyet a pénztár a hátralékok miatt mind untalan szenved, beható megbeszélésre ad alkalmát és okot. Több választmányi tagnak hozzászólása után az a nézet domborodik ki, hogy a kiméletet mérsékelt szigorúsággal

kell felváltani: épen azért megbízandó a pénztári hivatal, hogy tekiut. Emmanuel Gyözök dr. ide való ügyvéddel lépjen érintkezésbe és a hátralékosok tartozását 1897-től vissza menőleg: dja át neki, *törvényes uton eszközöndő felhajtás végett*. Az elnök a választmány hozzájárulása után ily értelmű határozatot hoz.

A pénztári hivatal betérjeszti az 1898 évi költségvetés: Külségvetés az 1898-ik évre.

A) Bevétel:

I. Kegyes adomány . . . . . 400 frt.

II. 1) Tagsági díjakból:

a) pártoló tagsági díjakból 240 frt.

b) rendes tagsági díjakból 220 frt

460 frt.

2) Előfizetésekből . . . . . 460 frt.

Összesen bejönne 920 frt., ebből előir. 600 frt.

III. Hátralékosoktól be kellene jönni 517 frt 96 kr., ebből előirányz. . . . . 300 frt.

IV. Hirdetések címen az 1897-iki szerint 128 frt 48 kr., ebből előirányz. . . . . 80 frt.

V. Az alaptőke 1898-iki kamatja . . . . . 80 frt.

Összesen: 1460 frt.

B) Kiadás:

I. Nyomdaköltségekre . . . . . 1100 frt.

II. Ujságbélyegekre . . . . . 190 frt.

III. Expedítornak . . . . . 60 frt.

IV. A m. k. adóhivatalnak bélyegilletmény . . . . . 24 frt.

V. Szerkesztőhelyisége fűtése, takarítása, lapki-hordás, könyvkötés, pénztári és titkári levelezés 50 frt.

Összesen: 1424 frt.

E költségvetés tételeit a választmány gondos vizsgálat, alá vette és elfogadhatónak ismerte meg, mit az elnök határozatilag ki is mond.

Az indítványok során *Zlamál A.* visszásnak találja, hogy a felelős szerkesztő ne legyen tagja a választmánynak; e miatt szerkesztői tiszte nehezségekbe tüközött. Indítványt tesz tehát arra nézve, hogy ha miudjárt az alapszabályok módosításával is, a szerkesztők ezentul legyenek *hivatalból* választmányi tagok. A választmány ez indítványt érdemileg tárgyalja.

Alapszabály módosításra ninesen szűkség; az indítványt hogy fogalmazva van sok oknál fogva kivihetetlen is. Ez esetben a belső választmányi tagok revizio alá vétetvén kitént, hogy *Hejja K.* és *Butyka S.* uraknak a központból való eltávolása után két hely üresen maradt, mely helyekre a választmány *Körödy Péter* dr. főszerkesztő és *Wagner S.* társzerkesztő urakat régi jegyzőkönyvi adatok alapján be- választja s ekként magát ideiglenesen kiegészíti. Mindezek elnöki határozatban nyerne megerősítést.

Pál A. indítványozza, hogy a szerkesztőséghez beküldött jóirányú *ifjúsági iratok*, melyeknek itt ugy sinec céljuk szerint való használatuk, a választmány ajándékozza oda a gymn. ifjúsági könyvtárnak. A választmány az indítványt elfogadja.

Egyéb tárgy nem lévén, elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére *Gergely I., Pál A.* és *Wagner S.* urakat kéri fel és a gyűlést bezárja.

K. m. f.

Bálinth György,
titkár.

Szerkesztői posta.

K. Gy. Törekedni fogunk, hogy hibánkat helyrehozzuk. Üdvözlét! „Ének a germánizmus”-ról, „Népkönyvtárak”-jőmi fognak, mi-helyt a tárgyhalmaz megengedi.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat. Felelős szerkesztő: **Körödy Péter dr.**
Szerkesztőtársak: **Bálinth György, Péter János dr., Wagner Sándor, Zlamál Agoston.**

Nyomatott Papp Györgynél pásp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.